

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/245/2020
Identifikačné číslo spisu:	1418205659
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1418205659.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C.. W. Š., trvale bytom v V., F. X., zastúpenej advokátom, JUDr. Ľudovítom Földesom, so sídlom v Bratislave, Domašská 11, proti žalovanej HABITAT, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Saratovská 4, IČO: 35 713 429, zastúpenej JUDr. Ing. Miroslavom Čipákom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Vázovova 9/B, o určenie povinnosti odpredať byt, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8C 77/2018 o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2020, sp. zn. 3Co/18/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie,“ resp. „okresný súd“) uznesením zo dňa 27. septembra 2019 č.k. 8C/77/2018-259 I. zastavil konanie a II. žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 226 , § 229 a § 230 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i ďalších zákonov č. 350/2018 Z. z., č. 423/2020 Z. z. a č. 211/2021 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa žalobou doručenou 17. decembra 2018 domáhala, aby súd nahradil prejav vôle žalovanej uzavrieť s ňou kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol byt č. XX, v obytnom dome súpisné č. XXXX, vchod F. X, zapísaný na liste vlastníctva č. XXXX, okres V. C., katastrálne územie Y.V. (ďalej aj ako „byt“). Predmetný byt, patriaci pôvodne spoločnosti STAVING, š.p., žalobkyňa užívala od roku 1983, pričom toto právo sa počnúc dňom 1. januárom 1992 zmenilo na nájom bytu v súlade s ustanovením § 871 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „O. z.“). Spoločnosť STAVING, š.p. bola dňa 1. januára 1992 zaradená do likvidácie a bytový dom, vrátane bytu, nadobudol vo verejnej dražbe dňa 20. októbra 1992 v súlade s ustanovením § 47 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby (ďalej len „zákon č. 92/1991 Zb.“) L.. Ľ. N., ktorý ho dňa 1. mája 1997 previedol na žalovanú spoločnosť. Svoj nárok na prevod bytu do jej vlastníctva žalobkyňa odvodzovala od ustanovenia § 16 ods. 1 a nasl. zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č.

182/1993 Z.z.“), keďže právny predchodca žalovanej nadobudol bytový dom v privatizácii štátneho majetku podľa § 47b ods. 1 veta prvá zákona č. 91/1992 Zb., a preto ho považovala za osobu podľa § 17 ods. 3 písm. f/ zákona č. 182/1993 Z.z. Podľa mienky žalobkyne, STAVING, š.p. vznikla povinnosť uzavrieť s ňou ako s nájomcom zmluvu o prevode predmetného bytu, a v prípade jej neuzavretia a vypracovania privatizačného projektu, mala povinnosť uzavrieť budúcu kúpnu zmluvu podľa § 29 ods. 2 a 4 v spojení aj s § 16 ods. 1 a nasl. zákona č. 182/1993 Z.z. Na žalovanú táto povinnosť prešla aj s privatizovaným majetkom v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. Žalobkyňa zdôraznila, že účelom zákona č. 182/1993 Z.z. bola nesporne ochrana práv užívateľov bytov, resp. nájomníkov v bytových domoch vo vlastníctve štátu a iných bytov taxatívne vymedzených tak, aby boli byty v týchto domoch odpredané výlučne týmto subjektom, za cenu garantovanú zákonom. Podotkla, že v minulosti súdy zamietali žaloby v obdobných právnych veciach o určenie povinnosti prevodu vlastníctva k bytom v bytovom dome na Saratovskej 4 v Bratislave z procesných, ale nie z hmotnoprávných dôvodov, a teda nie preto, že by neexistovalo právo na prevod vlastníctva k bytom na strane nájomcov podľa § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z.; existenciou práva nájomníkov na prevod vlastníctva bytu podľa § 16 ods. 1 a nasl. citovaného zákona sa súdy vôbec nezaoberali, a preto ich rozhodnutia nemohli podľa žalobkyne predstavovať prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Súd prvej inštancie preskúmal obsah pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 8C/117/2007 a zistil, že žalobkyňa podala voči žalovanej (v procesnom postavení žalovanej 1/) dňa 24. mája 2007 žalobu týkajúcu sa povinnosti odpredať jej byt, ktorý užívala. O tejto žalobe rozhodol Okresný súd Bratislava IV rozsudkom zo dňa 26. januára 2011, č.k. 8C/117/2007-203, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. marca 2012, sp. zn. 8Co/122/2011, tak, že ju zamietol. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentáciou žalobkyne, že Okresný súd Bratislava IV v konaní sp. zn. 8C/117/2007, zamietol jej žalobu len z procesných dôvodov a neposudzoval ju aj z hľadiska vecnej stránky, a preto nešlo o prekážku rozhodnutej veci (res iudicata). Síce potvrdil, že z obsahu pripojeného spisu vyplynulo, že okresný súd zamietol žalobu primárne pre rozpor navrhovanej kúpnej zmluvy s kogentnými ustanoveniami zákona č. 182/1993 Z.z. v časti kúpnej ceny, avšak odvolací Krajský súd v Bratislave sa v potvrdzujúcom rozsudku vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktorými žalobkyňa odôvodňovala oprávnenosť jej nároku na prevod bytu do jej vlastníctva; išlo pritom o tie isté skutočnosti, na základe ktorých si rovnaký nárok uplatnila v prebiehajúcom súdnom konaní. Vzhľadom na toto zistenie mal za to, že súdy už raz vec riadne prejednali, rozhodli a zdôvodnili, prečo žalobkyni nevznikol voči žalovanej nárok na prevod bytu do jej vlastníctva podľa ustanovení zákona č. 182/1993 Z.z. Výrok o nároku na náhradu trov konania odôvodnil súd podľa § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 C. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd,“ resp. „krajský súd“) uznesením z 31. marca 2020, sp. zn. 3Co/18/2020, I. napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a II. žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné, a preto uznesenie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil. Stotožnil sa s právnym záverom súdu prvej inštancie že vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV, sp. zn. 8C/117/2007, sa okresný, resp. najmä krajský súd vysporiadal s vecnou stránkou žaloby žalobkyne, na ktorej základe sa v prebiehajúcom konaní domáhala uloženia povinnosti žalovanej prejsť vôľu uzavrieť s ňou zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu. Konanie Okresného súdu Bratislava IV vo veci sp. zn. 8C/117/2007, ktoré bolo právoplatne ukončené rozsudkom zo dňa 26. januára 2011, č.k. 8C/117/2007-203, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. marca 2012, sp. zn. 8Co/122/2011, preto predstavovalo vo vzťahu ku konaniu o žalobe žalobkyne v prejednávanej veci sp. zn. 8C/77/2018, prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle § 230 C.s.p., teda vadu konania, ktorú nemožno odstrániť; súd prvej inštancie preto nepochybil pokiaľ konanie vo veci zastavil. K námietke žalobkyne, ktorá sa odvolávala na ustanovenie § 29b ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z. odvolací súd dodal, že citované ustanovenie nedopadá na prejednanú vec, ale vzťahuje sa na prípady, v ktorých bola zo strany nájomcu bytu podaná žiadosť o prevod vlastníctva bytu podľa uvedeného zákona alebo osobitného predpisu, resp. na prípady, v ktorých bola už uzavretá zmluva o budúcej zmluve, pokiaľ však nájomcovi také právo z ustanovení zákona č. 182/1993 Z.z. vyplývalo. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 C. s. p.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“).

Dovolanie podala v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. z dôvodu, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedla, že tak ako v žalobe a odvolacom konaní poukazovala na § 29b ods. 3 a 8 zákona č. 182/1993 Z.z. s tým, že jej je odopierané právo na prevod vlastníctva nájomného bytu, ktoré jej podľa nej vyplýva priamo zo zákona č. 182/1993 Z. z. Odvolaciemu súdu vytýka, že dostatočne neodôvodnil vyjadrenie k jej námietke, kde sa odvoláva na ustanovenie § 29b ods. 3 zákona č. 182/1993 Z.z. Považuje tento svoj argument za podstatný vo veci a tvrdí, že ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd sa s týmto jej tvrdením nevysporiadal, preto má za to, že rozhodnutie je prekvapivé a nepreskúmateľné. Namietla, že týmto nezákonným procesným postupom jej odvolací súd odoprel jej právo dovolávať sa súdnej ochrany v súvislosti s jej zo zákona vyplývajúcim právom na prevod vlastníctva nájomného bytu. Z vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spolu s uznesením súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na prejednanie súdu prvej inštancie. Zároveň žiadala o odklad právoplatnosti rozhodnutia.

4. Žalovaná uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s napadnutým uznesením. Súdy podľa nej správne vyhodnotili, že v danom prípade ide o res iudicata v zmysle § 230 C. s. p. Žiadala dovolanie zamietnuť ako nedôvodné a vo svojom vyjadrení poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/80/2017 z dňa 28. marca 2019, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalobkyne L. G. proti žalovanej v právnej veci o uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C.s.p.), na to oprávnenou osobou (§ 424 C.s.p.), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C. s. p.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.).

9. V danom prípade dovolateľka uplatnila prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietla, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí nedostatkom riadneho odôvodnenia, je nepreskúmateľné a prekvapivé.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS

252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

13. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o tom, že v danom prípade ide o prekážku rozhodnutej veci (res iudicata) v zmysle § 230 C. s. p., a preto potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnomu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 13. až 21. svojho odôvodnenia, v ktorých sa (podľa názoru dovolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní.

14. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

15. Žalobkyňa prípustnosť dovolania podľa tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ C. s. p.) vyvodzuje aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (namietala, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o posúdení, či ide o res iudicata a či ide o prípad, kedy možno aplikovať § 29b ods. 3 zákona č. 182/1993 Z.z., bolo porušené jej právo na spravodlivý proces). Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

16. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu uvedené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Z týchto uvedených dôvodov preto dovolací súd dospel k tomu, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné nie je, a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.